

SKYRYBOS YPATUMAI LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO DARBUOSE

Santrauka

Šiame straipsnyje nagrinėjama lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino darbų – rašinių – skyryba: keturiasdešimt 2014 m. ir šešiasdešimt 2018 m. valstybinio lietuvių kalbos ir literatūros egzamino rašinių, įvertintų 80–100 taškų. Tyrimu siekiama išsiaiškinti, kokios skyrybos klaidos būdingiausios mokinių tekstuose, bandoma nagrinėti jų priežastis ir ypatumus, atskleisti mokinių tekstams būdingus skyrybos bruožus.

Statistinė penkerių metų skyrybos klaidų analizė parodė, kad skyryba kelia nemažai problemų, daugiausia (apie 21 proc.) mokinių už skyrybą vis dar gauna 0 taškų (vadinasi, padaro 15 ir daugiau klaidų).

Atlikus išsamesnį geriausiai įvertintų darbų skyrybos tyrimą paaiškėjo, kad juose daugiausia šalutinių sakinių skyrybos klaidų. Kita gausi probleminė skyrybos klaidų grupė – išplėstinių pažyminių skyryba. Šie pažyminiai savo struktūra būdami panašūs į išplėstines aplinkybes kelia painiavą skiriant. Kita vertus, kalbant apie pačių išplėstinių aplinkybių skyrybą taip pat matyti, kad galimybė visai neskirti ne visada padeda. Intonaciškai sakinyje norisi pabrėžti tai šios aplinkybė pradžia, tai pabaigą – klystama skiriant šias aplinkybes tik iš vienos pusės. Pasikeitus modalinių žodžių skyrybai, padaugėjo galimų skirti dalelyčių sąrašas – mokiniai ne visada sąrašą įsidėmi ir painioja šias dalelytes su kitomis, jas išskirdami. Klystama ir skiriant išvardijamojo vienaarūšiškumo atvejus. Ryškėja polinkis tokias vienaarūšes sakinio dalis ne atskirti, o išskirti iš abiejų pusių. Kiti nagrinėjamų skyrybos klaidų atvejai rodo tik pavienius skyrybos ypatumus: kartais rašomi nemotyvuoti skyrybos ženklai, painiojamasi dėl praleidimo skyrybos, keliskart netiksliai skiriamas cituojamas tekstas, sujungiamųjų sakinių dėmenys ir kt.

Bendra statistinių duomenų ir atskirų skyrybos klaidų analizė rodo, kad daugeliui mokinių skyryba kelia sunkumų. Tų sunkumų, matyt, kyla dėl įvairių priežasčių: dėl taisyklių

supratimo, dėl skyrybos mokymo, pasirenkamųjų ir privalomųjų skyrybos atvejų painiavos, dėl gramatinės sakinio sandaros ir ryšių tarp atskirų žodžių nesupratimo ir t. t. Kad būtų galima nustatyti konkretesnes skyrybos klaidų priežastis ir būdus, kaip jų galima išvengti, svarbu toliau tirti kitų mokinių darbus, atskirai išnagrinėti kebliausius mokytojų skyrybos vertinimo atvejus, keliančius patiems mokytojams dvejonių.

ESMINIAI ŽODŽIAI: rašinys, skyryba, skyrybos ženklas, valstybinis brandos egzaminas.

AURELIJA TAMULIONIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius

aurelija.tamulioniene@lki.lt